

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

SUSCHEM CZ

Cestovní mapa průmyslové modernizace a zavádění pokročilých technologií v chemickém průmyslu ČR

Konference ČTP Plasty, SUSCHEM CZ a ČTP Biosložky, 9.12.2021

Ing. Antonín Mlčoch, CSc.
Ing. Ladislav Novák, Ph.D.
SUSCHEM CZ

Česká technologická platforma pro udržitelnou chemii - SUSCHEM CZ

zájmové sdružení právnických osob, založené v roce 2005. V současné době má 34 členů (včetně 9 inovativních MSP).

Úkolem **SUSCHEM CZ** je podpora aktivit a iniciativ organizací působících ve prospěch rozvoje chemie a chemického průmyslu v ČR a s tím spojených vědeckých, výzkumných, technologických a inovačních aktivit.

SUSCHEM CZ rozvíjí své aktivity s cílem:

- Iniciovat výzkumné a vývojové projekty, včetně mezinárodních projektů
- Odstraňování identifikovaných bariér rozvoje oboru
- Sdílení znalostí a informací o úspěšných řešeních
- Komunikovat s rozhodujícími vládními orgány, zejména při vyhlašování nových programů

K dialogu se státními orgány využívá následující nástroje :

- Technologický foresight (jak na národní, tak regionální úrovni)
- Strategickou výzkumnou agendu
- Cestovní mapu průmyslové modernizace a zavádění pokročilých technologií v chemickém průmyslu ČR

Mega trendy budoucího vývoje

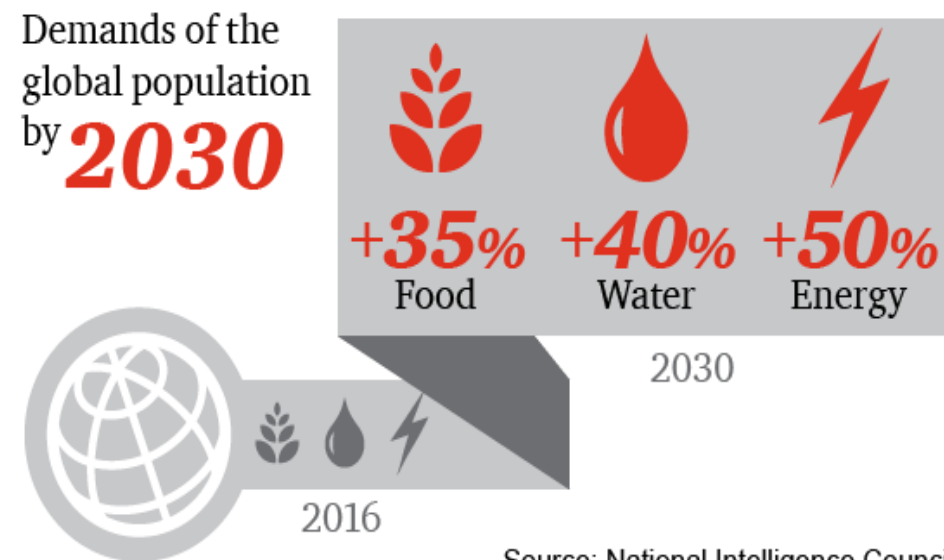
V současné době existuje řada významných aspektů výrazně ovlivňujících život na Zemi:

- Osídlení a urbanizace
- Klimatické změny
- Rostoucí nároky na zdroje vody, energií, potravin a surovin

Očekává se, že rostoucí globální populace bude do roku 2030 požadovat o 35 % více potravin. S růstem populace a ekonomické úrovně se do roku 2030 očekává zvýšení celosvětové poptávky po vodě o 40 % a energii o 50 %.

Hlavní mega trendy :

- **Průmysl 4.0**
- **EGD a z toho vyplývající:**
- Cirkulární ekonomika
- Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek (CSS)
- F2F
- Další...

ZELENÁ DOHODA PRO EVROPU (EGD), nízko uhlíková ekonomika

Tato iniciativa stanovuje již pro relativně brzy přicházející dobu (2030 až 2050) velmi ambiciózní cíle v oblasti energetiky (např. snížení emisí o 55 %), dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050. recyklační cíle, cíle v oblasti používání chemických látek vzbuzujících obavy či v oblasti zemědělství a potravinářství (radikální snížení použití látek na ochranu rostlin, či snížení použití strojených hnojiv). Celkem 52 agend průřezově zasahuje téměř do všech aktivit a činností – od energetiky, přes cirkulární ekonomiku, mobilitu, urbanizaci, postavení průmyslů a jejich dalšího směřování, služby, zemědělství a výrobu potravin.

EGD zahrnuje 7 oblastí:

- Biodiverzita
- Udržitelný potravinový řetězec: Od zemědělce ke spotřebiteli (Farm to Fork)
- Čistá energie
- Udržitelný průmysl a jeho dekarbonizace
- Výstavba a renovace
- Udržitelná a inteligentní mobilita
- Odstranění znečištění, kde zásadní roli pro chemický průmysl sehraje Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek

Farm to Fork předpokládá do roku 2030 snížení spotřeby pesticidů až o 50 % a hnojiv o 20 % bez ohledu na specifika jednotlivých zemí.

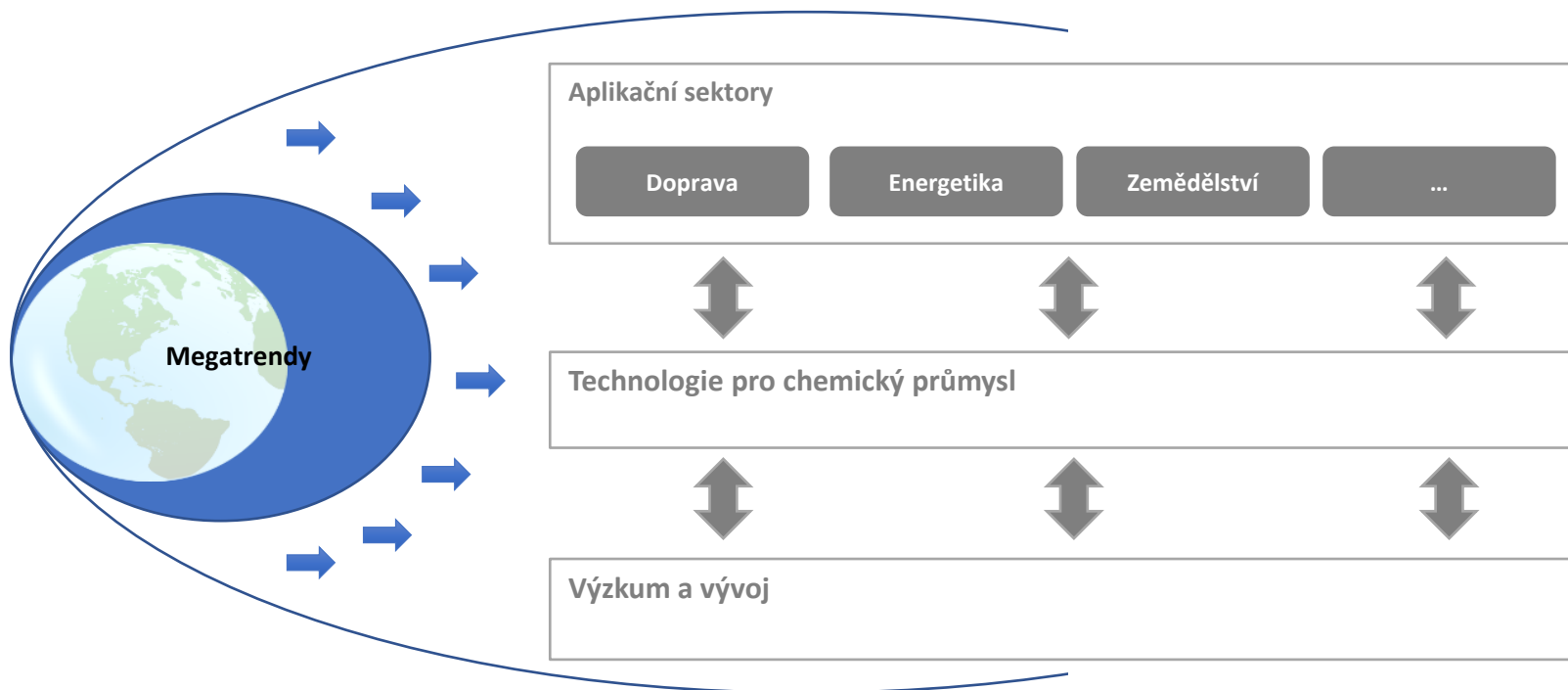
Splnění těchto cílů bude pro ČR znamenat nutnost hluboké transformace ekonomiky, a především pak průmyslu a odvětví energetiky.

Globální cíle EU:

- Hlavním cílem Zelené dohody pro Evropu je snížení emisí CO₂ oproti roku 1990 o 55 % do roku 2030 a dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050
- EU si stanovila ambiciózní cíl do roku 2035 recyklovat 65 procent komunálních odpadů
- Postupně nahradit ropu (fosilní paliva) s cílem 30% náhrady do roku 2030
- Položení základů ekonomiky CO₂ využitím CO₂ jako obnovitelné energie a suroviny, což podstatně snižuje tlak na fosilní paliva, biomasu a využívání půdy
- Snížení spotřeby neobnovitelných primárních surovin až o 20 % ve srovnání se současnou spotřebou zvýšením výtěžků chemických a fyzikálních transformací a / nebo použitím sekundárních (prostřednictvím optimalizovaných recyklačních procesů) a obnovitelných surovin
- Nové bio založené produkty v průměru sníží emise CO₂ nejméně o 50 % ve srovnání s jejich fosilními alternativami
- Zákaz skládkování odpadů od roku 2028 (v ČR se jedná o posunutí do roku 2030)
- V roce 2030 pak pravděpodobně dojde i k celoevropskému omezení skládkování na pouhých 10 %.
- Farm to Fork předpokládá do roku 2030 snížení spotřeby pesticidů až o 50 % a hnojiv o 20 %

Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU RED II stanovuje v každém členském státě v roce 2030 dosáhnout cílový podíl obnovitelné energie (OZE) na konečné spotřebě energie ve výši minimálně 14 %. Dalším podstatným faktorem je zajištění spotřeby tzv. pokročilých paliv na bázi odpadní biomasy a dalších zemědělských odpadů ve výši minimálně 3,5 %, dále pak omezení podílu biopaliv I. generace na celkové spotřebě energie na maximálně 7 % a konečně biopaliv na bázi vybraných odpadních olejnatých surovin na maximálně 3,4 %.

Schopnost České republiky ovlivnit vývoj globálních megatrendů je omezená, dopad globálních megatrendů na budoucí vývoj ČR je však mimořádně významný. ČR patří mezi nejprůmyslovější země světa – 35% jejího HDP je vytvářeno průmyslem.

Zásadní strategická rozhodnutí, která ovlivní vývoj příštích 30 let nejenom chemického průmyslu jsou však přijímána bez zpracování dopadových studií, nejsou zohledněny specifické podmínky jednotlivých států (např. Farm to Fork), nejsou v plné míře respektována stanoviska a připomínky resortních ministerstev ani odvětvových svazů.

Cestovní mapa průmyslové modernizace a zavádění pokročilých technologií v chemickém průmyslu ČR

Cestovní mapa vychází z identifikace potřeb k vytvoření udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rozvoje a role českého chemického průmyslu v realizaci výzev jako jsou Evropský zelený úděl, Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021+, Inovační strategií České republiky 2019–2030 , Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+, Průmysl 4.0 a Cirkulární hospodaření.

Zahrnuje dlouhodobější vizionářské prvky, požadavky na výzkum nad rámec současného stavu techniky, bariéry žádoucího vývoje a cesty dalšího rozvoje mezioborové spolupráce.

CM představuje strategický rámec pro rozvoj všech složek výzkumu, vývoje a inovací. Požadavky na chemický průmysl se stupňují s tím, jak se svět stává digitálním a usiluje o udržitelnost. Produkty se digitálně doplňují, lineární dodavatelské řetězce se stávají složitými ekonomickými sítěmi, recyklace materiálů a manipulace s molekulami nabývají na důležitosti. Odvětví vstupuje do nové fáze s Chemistry 4.0., která vyžaduje nejenom další rozvoj digitalizace, ale i nové obchodní modely.

Současná CM představuje koordinovaný a integrovaný rámec od výzkumu po podnikání na základě postupného přístupu s krátkodobými, střednědobými a dlouhodobými cíli a přínosy. Umožňuje tedy strategický a časově ohraničený základ pro řízení a investice do konkrétních inovačních oblastí a identifikovaných nových technologických řešení, které mají prakticky přispět k dosažení udržitelnosti růstových cílů. Akcentuje potřebu zvýšit připravenost malých a středních podniků (dále MSP) na nástup pokročilých technologií, které obvykle vyžadují kombinaci různých kompetencí a inovativních řešení , která mohou přispět k rozvoji nových meziodvětvových hodnotových řetězců.

Hlavní aspekty Aktualizace vize českého chemického průmyslu

- průmyslové ekonomicky akceptovatelné procesy přípravy obnovitelného vodíku
- zvýšená energetická účinnost procesních technologií s využitím digitalizace
- vývoj komerčních technologií pro zhodnocení průmyslových spalin (např. využití CO₂) pro výrobu obnovitelných surovin pro výrobu plastů a dalších chemikálií
- vývoj pokročilých materiálů a technologie pro udržitelnou výrobu a pro obnovitelné zdroje energie
- elektrifikace procesů výroby chemikálií s použitím obnovitelných zdrojů energie
- biotechnologie jako zdroj surovin náhradou za ubývající fosilní suroviny
- procesy pro optimální zhodnocení odpadů a recyklovaných materiálů po skončení jejich životnosti na druhotné suroviny
- modernizace rafinersko-petrochemického komplexu
- pokročilé katalyzátory pro intenzifikaci procesů, pro biotechnologie a petrochemii
- nové procesy pro optimální integrované vodní hospodářství
- hnojiva pro udržitelné zemědělství
- průmyslová symbióza prostřednictvím lepšího zhodnocení energie,
- digitalizace (investice do tzv. Třetí platformy IT, internet věcí),
- alternativní obchodní modely,
- změna struktury zaměstnanců

Současné trendy ve vývoji chemických technologií a nezbytných zařízení jsou poznamenány postupným vyčerpáváním vstupních surovin ze zemské kůry. Nejsou to jen fosilní paliva, v zemské kůře se v omezené míře nachází řada dalších biogenních i všech nebiogenních prvků, které jsou již dnes považovány za kriticky nedostatkové. Přitom jsou to prvky, které jsou potřebné pro ekonomiku a zajišťují životní standard 21. století. Jedná se např. o vzácné zeminy, prvky skupiny platiny, Cu, ale také fosfor a další.

Úplná recyklace všech biogenních prvků (nejen koloběh uhlíku a vody, ale i fosforu, dusíku, síry, hořčíku, železa, vápníku, sodíku, draslíku) nezbytných pro reprodukci života a recyklace všech prvků těžených z přírodních zdrojů jsou nezbytné nejenom kvůli zabezpečení čistoty životního prostředí, ale i pro zabezpečení udržitelnosti v podmínkách měnícího se klimatu.

Globální poptávka po zdrojích roste a do roku 2050 se má zdvojnásobit

EU za kritické suroviny označila antimon, beryllium, fluorit, galium, germanium, grafit, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, vzácné zeminy, magnezium, niob, tantal a wolfram.

Rostoucí potřeba vyvolává cenový růst řady strategických surovin.

CM obsahuje rozhodující modernizace a inovace nutné pro naplnění záměrů hlavních megatrendů, cíle, milníky, mezery a překážky (ve znalostech, technologická omezení, tržní strukturální nebo jiné překážky bránící dosažení cílů a milníků). Součástí CM je i odhad rozsahu zapojených zdrojů a schopnost využít další investice do výzkumu a inovace.

Hrubý odhad potřebných finančních prostředků na výzkum v letech 2021-~~2030~~ 30 mld Kč

Potřeba investic na modernizaci a inovace výrobní základny českého chemického průmyslu v období 2021-2030 byla předběžně odhadnuta ve výši 455 mld Kč.

Úspěšnost realizace inovací navržených v CM bude dále posuzována těmito parametry:

Produktivita, vývoj tržeb, exportní výkonnost, přidaná hodnota, objemem investic

Vzhledem k vysokému objemu potřebných finančních prostředků pro další výzkum, vývoj a realizaci opatření uvedených v CM bude třeba optimalizovat využívání všech dostupných zdrojů financování – od fondů EU, národních zdrojů, zdrojů soukromého sektoru a účasti bank.

Práce na CM budou pokračovat v další fázi řešení projektu „Technologická platforma pro trvale udržitelnou chemii IV“, stejně jako je řešena Aktualizace Strategické výzkumné agendy. Tyto práce by měly být dokončeny v roce 2022-2023.

Závěry

Realizace inovací a modernizací v souladu se zmíněnými megatrendy bude vyžadovat rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace pracovníků podílejících se na výrobě a používání chemikálií směrem k zelené a digitální transformaci. Rozvoj a povědomí o udržitelné chemii jsou možné pouze za předpokladu, že nastupující generace bude znát principy, metody a techniky udržitelné chemie a technologie, kdy se veřejnost nebude bát výrazů „chemie a chemický“ a spojovat je s něčím negativním.

Nejméně do roku 2027 nás čeká velmi náročné období spojené s obnovou hospodářství po současné ekonomické krizi, řešení dopadů velkého zadlužení řady států, narušení dosavadních obchodních řetězců, rostoucí deficit řady surovin a postupné realizace potřebných inovací k naplňování cílů EGD

Pokud stát nedokáže ochránit národní zájmy v oblasti chemického průmyslu (např. v důsledku EGD nebo další nepřiměřené regulace chemických látek, nezabezpečení zdrojů elektřiny) je ohrožen další udržitelný rozvoj našeho odvětví s mimořádně velkými dopady do řady dalších odvětví v ČR, úrovně národní ekonomiky a v neposlední míře životní úrovně našich obyvatel. Dlouhodobé podfinancování chemického průmyslu samo o sobě představuje významné riziko pro udržitelný rozvoj.

CSS – impact study

- 1. Podle studie a po použití různých váhových faktorů, které zohledňují nejistotu ohledně definic a kritérií v CSS, by nejpravděpodobnější ovlivněné portfolio představovalo až 28 % odhadovaného obrátu odvětví.**
- 2. Třetina z těchto 28 % by mohla být přeformulována nebo nahrazena podle odhadu společností. To závisí na tom, jak je regulace detailně navržena, co bude technicky a ekonomicky možné a jak zákazníci přijmou přeformulované nebo náhradní produkty. I když jsou tyto úpravy portfolia možné, vliv na tržby v chemickém průmyslu se stále odhaduje na 12 %.**
- 3. Dosud byla analyzována pouze dvě z plánovaných opatření. Lze předpokládat, že kumulativní dopad všech opatření CSS bude vyšší.**
- 4. Vzhledem k tomu, že chemický průmysl je čtvrtým největším průmyslem v Evropě a nejdůležitějším dodavatelem pro mnoho základních a strategických hodnotových řetězců, lze očekávat, že CSS bude mít významný dopad na mnoho zákaznických odvětví.**

EGD a ESG

Propojení agend EGD a ESG (**E**nvironment, **S**ociality, **G**overnance)

Legislativní kroky a návrhy EGD + očekávané výkaznictví ESG

Důsledky

Dopady

Očekávání

???

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

SUSCHEM^{CZ}

Česká technologická platforma pro udržitelnou chemii

SUSCHEM CZ

Rubeška 393/7

190 00 Praha 9

www.suschem.cz